

Štěpán, Ludvík

Sborníky s mezinárodním záběrem

Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. X, Řada literárněvědné slavistiky. 2004, vol. 53, iss. X7, pp. 177-178

ISBN 80-210-3357-6

ISSN 1212-1509

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/103118>

Access Date: 28. 11. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

(L. Štěpán). Otištěny jsou v ní referáty z konference, vzpomínky (do knihy přispěli další spolupracovníci a přátelé) a také dokumenty – různé texty ze zálo-

žek Suchého knih, úryvky z doslovů k překladům, recenze, články k výročím a nekrology, úryvky ze studií, básně přátel atd.

Ludvik Štěpán

O HRABALOVI ZE ŠVÉDSKA

Snad se někomu bude zdát spojení obou pojmů v titulu této recenze poněkud nepatřičné, ale není tomu tak. „Tempora mutantur et nos mutamur in illis“ platí i ve slavistice a speciálně v její západoevropské a severoevropské větvi. Z Ústavu slavistiky ve švédském Lundu, který druhy vedl exulant prof. Lubomír Ďurovič, slovenský rusista a slavista, jenž zde pěstoval i bohemistiku a pokoušel se etablovat slovenštinu, se stalo areálové pracoviště, které již ani slovo slavistika v oficiálním názvu nemá – takto radikálně se orientují i jiná pracoviště tohoto typu, pokud si ovšem neponechala vysloveně rusistickou orientaci – z důvodů ovšem také geopolitických. Snad z toho plyne poučení i pro nás: jestliže chceme zachovat tradiční filologii, nemůžeme hájit její izolacionistickou podobu, jak se o to někteří naši „fundamentalisté“ dosud snaží: otevřít se, konfrontovat se, profilovat se a současně hájit své zájmy; to platí nejen v současné evropské a světové politice, ale i ve vědě.

Výmluvným příkladem je švédsky psaná studie lundské bohemistky, naší krajanky, absolventky Filozofické fakulty brněnské Masarykovy univerzity Miloslavy Slavičkové o B. Hrabalovi Hrabalova literární koláž (Miloslava Slavičková: *Bohumil Hrabals litterära collage*. Department of East and Central European Studies, Lund University, Lund 2003, 212 s.), její celoživotní badatelské lásce. Sama autorka by si zasloužila samostatného pojednání: její zásluhou vycházel právě v jihošvédském

Lundu časopis dotovaný Nadací Charty 77 s názvem Československé (později České a slovenské) hlasy, který šířil naši kulturu a pěstoval česko-slovensko-skandinávské vztahy. Když už nikdo – ocenila tuto práci Masarykova univerzita v Brně, která na návrh Ústavu slavistiky a Ústavu české literatury udělila dr. M. Slavičkové stříbrnou medaili za zásluhy o šíření české literatury a kultury v zahraničí.

Minucióznějším, specifičtějším příspěvkem této badatelky je nyní kniha, v níž zkoumá Hrabalovu metodu literární koláže. Opfela se v ní o studie českých autorů (R. Pytlík, M. Jankovič, E. Frynta, ale také D. Kšicová) a analyzovala tři texty Bohumila Hrabala (1914–1997), a to *Mrtvomat* (1949), *Toto město je ve společné péči obyvatel* (1967) a *Legenda zahrnaná na strunách napjatých mezi kolébkou a rakví* (1969). Nemyslím si, že „literární koláž“ je nový žánr obecně a v české literatuře zvláště, i když autorka rozlišuje mezi „koláží“ a „literární koláží“, v níž nedochází k sjednocení heterogenního materiálu vyprávěčským hlediskem (jamesovským point of view). Podstatou je hledání autentických textových pramenů a implicitních dokladů, které Hrabal anticipoval postmoderní meta- a intertextualitu.

Práce M. Slavičkové existuje roztroušeně i v české podobě, ale slušelo by se jí vydat nyní česky vcelku: zaslouží si to z mnoha důvodů, z nichž nejmenším jistě není její historický vhled odkrývající prameny Hrabalova postupu v poetismu, surrealismu a poetice Skupiny 42.

Ivo Pospíšil

SBORNÍKY S MEZINÁRODNÍM ZÁBĚREM

O mezinárodní konferenci, která se konala v Lublani 14.-15. října 2002 a kterou organizoval Ústav slovinské literatury a literární vědy Slovinské akademie věd a umění, jsme psali v předchozím čísle naší ročenky (X 6/2003, s. 179–181). Bylo to v souvislosti s útlou publikací *Kako pisati literarno zgodovino danes? Povzetki referatov (Jak dnes psát literární historii? Resumé referátů)*, Ljubljana 2002, a domnívám se, že jsme uvedli dostatečně podrobné pohledy na jednotlivé příspěvky, které v Lublani zazněly. Nyní se objevil sborník se všemi referáty (*Kako pisati literarno zgodovino danes? Mednarodni simpozij. Razprave, ed.*

Darko Dolinar a Marko Juvan. Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti (SAZU) in Inštitut za slovensko literaturu in literarne vede SAZU s sodelovanjem Slovenskega društva za primerjalno književnost, Ljubljana 2003, 396 s.).

Kromě devatenácti referátů, rozdělených do tří kapitol (I – Marko Juvan, Lublaň, Janko Kos, Lublaň, Marija Mitrovič, Terst, Vladimir Biti, Záhřeb, Peter Zajac, Berlín – Bratislava, Božena Tokarz, Katovice, Darko Dolinar, Lublaň; II – Ivo Pospíšil, Brno, Vladimír Papoušek, České Budějovice, Miloš Zelenka, Praha – České Budějovice, Marijan Dovič, Lublaň; III

– Ivan Verč, Terst, Jola Škulj, Lublaň, Alenka Koron, Lublaň, Peter V. Zima, Celovec, Janez Strutz, Celovec, Jelka Kernev Štrajn, Lublaň, a Silvija Borovnik, Maribor), obsahuje také úvod jednoho z editorů Darka Dolinara a na závěr publikace bibliografii literárněhistorických prací o slovinské literatuře za léta 1919–2002 (s malým slovníčkem pojmů – sestavil Martin Grum ve spolupráci s D. Dolinarem a M. Juvanem), anglický překlad Dolinarova úvodu, jmenný rejstřík a potřebné stručné medailony autorů referátů.

Jen několik poznámek na okraj. Sborník referátů z lublaňské konference potvrdil to, co naznačil sborník jejich resumé: ano, literární historie je v permanentní krizi asi už svým zaměřením, ale také ideologizací a nejasnostmi v souvislosti s adresáty předmětu, s historickým principem nazírání na literaturu a rozpory mezi tradičními a novými modely bádání. K těmto otázkám zaznělo na konferenci mnoho různých a často protichůdných názorů, ale i řada náznaků možných řešení. Pro literární vědce, zejména zahraniční je velice užitečná připojená bibliografie, která dokumentuje jednak kvantitu publikací v daném oboru, jednak jejich tematické zaměření. Tzn., že pěkně graficky vypravená kniha *Kako pisati literarno zgodovino danes?* Mednarodni simpozij. Razprave se nestane pouze dokumentem o jedné konferenci, ale také dobrým průvodcem při zběžných informacích o slovinské literatuře.

U příležitosti sedmdesátých narozenin významného polského slavisty a bulharisty profesora Edwarda Mozejka vyšel sborník nazvaný *Z zagadnień literatury, kultury i języka. Studia ofiarowane Profesorowi Edwardowi Mozejce*, ed. Bożena Tokarz, Śląsk, Katowice 2003, 270 s. Profesor Mozejko se narodil ve středoaasijském Samarkandu (v dnešním Uzbekistánu) a později žil v Bělorusku a odtud se vrátil do vlasti svých předků, do Polska, odkud byl za druhé světové války odveden na nucené práce do Bavorska. Po válce, vysokoškolských studiích a praxi doma přednášel po tři roky na dánské univerzitě v Århusu a po roce 1968 se rozhodl odjet do Kanady. Tam přednáší slovanskou a srovnávací literární vědu na University of Alberta a od roku 1998 současně hostuje na Slezské univerzitě v Katovicích (výklady

o bulharské literatuře). Na univerzitě ve státě Alberta byl profesor Mozejko v letech 1985–91 vedoucím Katedry srovnávací literatury, od roku 1987 je členem Královské akademie věd Kanady; ve stejném roce obdržel cenu kanadské federální vlády v Otavě za vynikající přínos do kulturního života Kanady a o rok později pak cenu Albertské univerzity za významné vědecké výsledky.

Připojená bibliografie prací profesora Mozejky je výmluvným obrazem o šíři jeho vědeckého bádání, které kromě polské a bulharské literatury zahrnuje také práce obecnější a teoretické, např. o modernismu, avantgardě a postmodernismu, literární fantastice, slovanské komparatistice, kultuře Slovanů a o otázkách multikulturnosti, knižně vyšla publikace *Den socialistiske realisme: en litteraer metodes teori og historiske utvikling* (Oslo 1977). Pro nás je jistě zajímavé, že psal také o české literatuře, zejména o Jaroslavu Seifertovi, kterého – jak mi sdělil v osobním rozhovoru – miluje z českých básníků nejvíc (viz např. studii *Between Dream and Reality: The poetry of Jaroslav Seifert*, in – *Contemporary Literary Criticism* 1996, s. 338–345).

Recenzovaný sborník otevírá stať Edwarda Mozejky *Wierność i cierpienie: O Polakach w Związku Sowieckim przed 1939 r.* a první část doplňuje informativně vzpomínkový text Kaliny Bachnevy ze sofijské a krakovské univerzity a již vzpomínaná jubilatova bibliografie. Literárněvědné a kulturologické příspěvky jsou dilem především polských badatelů, včetně bulharistů, ale i vědců zahraničních (Enrico Musacchio, Krištof Jacek Kozak a Richard Young, všichni Alberta; Elena Krasnoščekova, Georgia; Diana Ivanova, Plovdiv), z naší univerzity do publikace přispěl Ivo Pospíšil (studie *Some Episodes from the History of Czech Slavonic Literary Studies in the Context of Contemporary Thought*). Rovněž jazykovědnými příspěvky se na publikaci podíleli převážně domácí autoři, ale také vědci z Itálie – Polák Aleksander Wilkoń a Roberto Donato. Obecně shrnut: sborník obsahuje příspěvky, jež se týkají mnoha literatur, kultur a jazyků – v Argentině, Bulharsku, České republice, Chorvatsku, Makedonii, Polsku, Rusku, Slovensku, Slovinsku a Itálii.

Ludvík Štěpán

V OSTRAVĚ O TVORBĚ WISŁAWY SZYMBORSKÉ

Ve dnech 4. – 5. prosince 2003 se na Ostravské univerzitě uskutečnila mezinárodní konference *Wisława Szymborska: Tradycja – współczesność – recepcja*. Pořadatelem byla katedra slavistiky filozofické fakulty Ostravské univerzity, kterou

v jejím organizačním úsilí podpořil také Polský institut v Praze. Záštitu nad celou akcí převzal generální konzul Polské republiky v Ostravě Andrzej Kaczorowski. Hlavním motivem pro uspořádání tohoto vědeckého setkání bylo významné životní jubileum